

Oslo 11.mars 2019

post@hod.dep.no

Høringsnotat ó endringer i abortloven - fosterreduksjon

Innledning

Voksne for Barn er en ideell medlemsorganisasjon som blant annet arbeider med utfordringene knyttet til barns oppvekstvilkår. Et av våre mål er å bidra til å hindre utenforskap og utjevne sosiale ulikheter både i barndommen og i et livsløp.

Generelle merknader

Det fremgår av høringsnotatet at Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endringer i abortloven er en oppfølging av følgende punkt i regjeringserklæringen:

"Fjerne åpningen for abort av en eller flere friske flerlinger (fosterreduksjon) i et svangerskap før grensen for selvbestemt abort."

Voksne for Barn støtter ikke forslaget om endringer i abortloven slik det er utformet i høringsnotatet. Vårt utgangspunkt er Formålsparagrafen i lov om svangerskapsavbrudd som slår fast i §1, første ledd:

«Samfunnet skal så langt råd er sikre alle barn betingelser for en trygg oppvekst»

Antall aborter i Norge går ned. Data fra abortregistret viser at omtrent samtlige søknader om svangerskapsbrudd etter utgangen av 12. svangerskapsuke blir innvilget enten i abortnemnd eller i klagenemnd. SSBs fruktbarhetsstatistikk viser at det var 878 tvillingfødslar, 13 trillingfødslar og ingen firlingfødslar i 2017. Høringsnotatet viser at det har vært gjennomført et svært lite antall fosterreduksjoner av friske fostre i Norge de siste årene.

I 2016 slo Justisdepartementet fast at abortloven åpner for fosterreduksjon av friske fostre, og at kvinners selvbestemmelse innen uke 12 også gjelder fosterreduksjon. Voksne for Barn slutter seg til vurderingen.

Departementets forslag om at alle søknader om fosterreduksjon av friske fostre skal behandles av abortnemnd/klagenemnd reiser et viktig prinsipielt spørsmål om kvinners rett til selvbestemmelse over egen kropp i motsetning til samfunnets eventuelle behov for regulering av eller eventuelt når fosterreduksjon kan finne sted.

Som kjent har punktet i regjeringserklæringen vakt stor offentlig debatt, ikke minst blant kvinner. Det er mye som har endret seg i i løpet av de 40 årene etter at abortloven tråde i

kraft. Nye teknologiske muligheter til å følge fosterutviklingen, påvise flerlinger og avdekke unormale tilstander i fosterlivet stiller kvinner overfor etiske valg som hun uforberedt kan komme i. Det er derfor beklagelig at høringsfristen bare er seks uker, mot normalt tre måneder, noe som kan hindre bred debatt og analyse av departementets forslag. Vi kan ikke se at det er noen som helst grunn til å presse behandlingen av denne saken gjennom på kortest mulig tid.

I høringsnotatet savner vi både en oversikt over antall tvillinger, trillinger og firlinger som blir født i Norge og en beskrivelse av rettstilstanden i de andre nordiske land. I høringsnotatet peker departementet på at fosterreduksjon av friske fostre reiser vanskelige etiske problemstillinger uten at disse er konkretiserte i vesentlig grad. Departementet legger føringer for abortnemndene ved at det understrekes at det ved søknader om fosterreduksjon når kvinnen er gravid med to fostre ikke er tilstrekkelig å vise til at omsorgsbyrden er større enn vanlig ved to barn enn ved ett barn. Utsagnet er ikke begrunnet med en etisk analyse.

Merknader til lovforslaget

I abortspørsmålet finnes det en interessekonflikt mellom fosterets rett til beskyttelse og den gravides rettigheter. 12 ukers grensen for selvbestemt abort er ikke valgt på grunnlag av særlige biologiske forhold hos fosteret, og grensen varierer mellom landene.

Utgangspunktet for Voksne for Barn er at det også finnes en tredje dimensjon i denne interessekonflikten, nemlig et hvert barns rett til å være elsket og velkomment til verden og det kommende barnets muligheter til å vokse opp under gode forhold. Dette legges til grunn for våre vurderinger og forslag.

Norske kvinner har hatt adgang til selvbestemt abort fram til utgangen av 12. svangerskapsuke i over 40 år. Langt de fleste svangerskapsavbrudd i Norge skjer før 12. svangerskapsuke fordi den gravide ikke ønsker barn.

Voksne for Barn mener at hensynet til fosteret rettsvern må avveies mot kvinners rettigheter, og de følger det vil få for kvinnens og familiens livssituasjon å skulle gjennomføre et svangerskap hvor det foreligger ønske om fosterreduksjon. I denne avveiningen må det også vurderes hvilket ansvar samfunnet skal kunne pålegge kvinner som de selv mener ikke kan makte. De grenser samfunnet må trekke, må ha forankring i et verdisyn som et bredt flertall opplever de selv kan handle i tråd med og bære følgene av.

Oppslutningen om kvinners rett til kontroll over eget liv er sterk i det norske samfunnet. Abortloven ble utformet i en tid da kvinners rettigheter og deltakelse var langt mindre enn i dag. Dagens ordning hvor kvinner som ønsker abort etter 12. uke, må fremstille seg for en nemnd, er knyttet til elementer fra fortidens syn på abort som en skambelagt handling.

Voksne for Barn mener at spørsmål om abort og fosterreduksjon i størst mulig grad må tas av den enkelte kvinne og ikke av staten. Vi finner ingen holdepunkter for at abort og fosterreduksjon ikke skal reguleres på samme måte. De fleste kvinner som ønsker fosterreduksjon innen uke 12, vil ha sterke grunner for å fjerne ett eller flere fostre i en graviditet hvor utgangspunktet ofte har vært et ønsket barn. Dette stiller kvinner og familier overfor vanskelige valg hvor det ikke finnes enkle svar eller løsninger. Samfunnet må ha

respekt for de valg kvinner gjør etter grundige overveielser og god veiledning fra helsepersonell. Kvinner er i stand til å ta slike avgjørelser. Vi kan ikke se at en nemnd er bedre egnet til å ta disse valgene enn kvinnene selv. Kvinners selvbestemmelse ved fosterreduksjon vil både bidra til å trygge barns gode oppvekstvilkår og retten til å være elsket og velkomment til verden.

Det må legges til rette for god veiledning fra helsepersonell og lettfattelig informasjon både om kvinners rettigheter og om alle medisinske forhold, herunder risiko.

Voksne for Barn støtter derfor ikke forslaget om endringer i abortloven slik det er utformet i høringsnotatet.

Med vennlig hilsen

Randi Talseth
Generalsekretær

Grete Gjertsen
Barnepolitisk rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signaturer